

СРПСКИ ЈЕЗИК
за II разред ЕТ, ФТ, ЦТ

КЊИЖЕВНОСТ

1. Који период обухвата епоха просвећености (рационализма) у Европи?

Епоха просвећености је најзначајнија културно-књижевна епоха после ренесансе. Она обухвата цео 18. век.

2. По чему је епоха просвећености (рационализма) добила назив?

Епоха је добила назив од латинске речи **ratio** што значи разум.

3. Шта књижевност просветитељства ставља у средиште свог интересовања?

У центар свог интересовања просветитељство ставља правилно васпитање, школу и просвету као средство за правилно формирање сваког младог човека.

4. Ко су главни представници просветитељства у српској књижевности?

Главни представници просветитељства у српској књижевности су Доситеј Обрадовић и Јован Стерија Поповић.

5. Која су најзначајнија дела Доситеја Обрадовића?

Најзначајнија дела Доситеја Обрадовића су: „Живот и прикљученија”, „Басне”, „Писмо Харалампију”, „Востани, Србије!”

6. Који период обухвата епоха романтизма?

Романтизам је општекултурни и духовни покрет који је захватио књижевност и све другеуметности у Европи. Трајао је од краја 18. века до половине 19. века.

7. Чему теже књижевници романтизма?

Књижевници романтизма теже лепоти, осећањима, машти и сликању природе.

8. Ко су главни представници романтизма у европској књижевности?

Главни представници романтизма у европској књижевности су: Виктор Иго, Џорџ Гордон Бајрон, Александар Сергејевич Пушкин, Шандор Петефи, Хајнрих Хајне, Едгар Алан По...

9. Ко су главни представници романтизма у српској књижевности?

Главни представници романтизма у српској књижевности су: Вук Стефановић Караџић, Петар Петровић Његош, Бранко Радичевић, Јован Јовановић Змај, Лаза Костић...

**10. Вук Караџић је у нашој култури и књижевности познат по свом раду у две области.
Које су то области?**

Две најпознатије области Вуковог рада су: рад на сакупљању и објављивању народних умотворина и рад на реформи језика и правописа.

11. За који језик се залаже Вук Караџић?

Вук се залаже за народни језик јер сматра да основу књижевног језика треба да чини народни језик кога сви разумеју.

12. Зашто је Вуков „Српски рјечник” наишао на неразумевање јавности?

Вуков „Српски рјечник” је наишао на неразумевање јер је Вук у њега унео псовке и непристојне речи и узео слово **ј** из латинице.

13. Ко су били најпознатији народни певачи од којих је Вук записивао народне песме?

Најпознатији народни певачи су били: Тешан Подруговић, Филип Вишњић, Старац Милија, Слепа Живана итд.

14. Које начело је применио Вук приликом рада на реформи језика и правописа?

Вук је применио начело „пиши као што говориш, читај као што је написано”. То значи да сваком гласу одговара један знак, тј. слово.

15. Како се зове Вукова најпознатија биографија коју је написао?

Вукова најпознатија биографија зове се „Житије Хајдук-Вељка Петровића”.

16. Која слова је Вук унео у ћирилицу?

Вук је у ћирилицу унео следећа слова: љ, њ, ћ, ђ, џ, х, ј.

17. Која година се сматра годином победе Вукових начела?

Година Вукове победе је 1847. Те године су изашла из штампе четири дела на чистом народном језику и Вук је доказао да се књижевност може писати на народном језику.

18. Због чега је Петар Петровић Његош значајан за српску књижевност?

Његош је значајан јер је прихватио идеје Вука Караџића, стварао уметничку поезију на народном језику и по угледу на народне песме.

19. Наведи три дела П.П. Његоша.

Најпознатија дела П.П. Његоша су: „Горски вијенац”, „Луча микрокозма”, „Лажни цар Шћепан Мали”, „Ноћ скупља вијека”...

20. О чему пева „Горски вијенац”?

„Горски вијенац” пева о истрази потурица у Црној Гори почетком 18. века.

21. Шта је тема поеме „Ђачки растанак”, Бранка Радичевића?

Тема поеме „Ђачки растанак” је песников растанак од ђачког живота и Сремских Карловаца.

22. Које врсте лирске поезије је писао Јован Јовановић Змај?

Ј.Ј. Змај је најпознатији по песмама за децу, али је писао и љубавну, родољубиву, мисаону, сатиричну и елегичну поезију.

23. Које је основно обележје реализма у европским књижевностима?

Основно обележје реализма је приказивање појава и ликова реалистички - онаквим какви они јесу, без улепшавања и идеализовања. У центар свог интересовања реализам ставља обичног човека и његов свет.

24. Који су главни представници реализма у Европи?

Главни представници реализма у Европи су: Оноре де Балзак, Николај Васиљевич Гогољ, Ги де Мопасан, Лав Николајевич Толстој...

25. Који су главни представници реализма у српској књижевности?

Главни представници реализма у српској књижевности су: Војислав Илић, Симо Матавуљ, Бранислав Нушић, Стеван Сремац, Радоје Домановић, Лаза Лазаревић, Милован Глишић, Јаков Игњатовић...

26. Наброј комедије Бранислава Нушића.

Бранислав Нушић је написао комедије: Госпођа министарка, Сумњиво лице, Народни посланик, Покојник, Ожалошћена породица, Др, Свет...

27. Шта је тема романа „Зона Замфирова”, Стевана Сремца?

Тема овог романа је лажна отмица богаташке ћерке Зоне и њена удаја за мајстора Манета

28. По којој врсти лирске поезије је познат Војислав Илић?

Војислав Илић је познат по описној (дескриптивној) лирици: „Сиво, суморно небо”, „Грм”, „Зимско јутро”...

29. Наброј три сатиричне приповетке Радоја Домановића.

Сатиричне приповетке Радоја Домановића су: „Вођа”, „Данга”, „Мртво море”, „Страдија”...

30. Наведи три дела руског писца Лава Николајевича Толстоја.

Дела Л.Н. Толстоја су: „Ана Карењина”, „Рат и мир”, „Васкрсење”, „Детињство, дечаштво, младост”, „Севастопољске приче”...

31. Шта је иронија?

Иронија је стилска фигура у којој се речима даје супротан смисао од оног које оне имају (на пример: „Леп си ми ти пријатељ”).

32. Шта је портрет (у књижевности)?

Портрет је спољашње представљање књижевног јунака, нарочито његовог лица. Тежња је да опис буде веран оригиналу и да истакне и карактерне особине и душевно стање јунака.

33. Шта је аутобиографија?

Аутобиографија је опис сопственог живота од рођења до тренутка писања или само одређених периода живота (детињство, младост...).

34. Шта је стих?

Стих је најмањи део песме, један ред у песми који чини ритмичку организацију.

35. Шта је строфа?

Строфа је мисаона и ритмичка целина која се састоји од два или више стихова.

36. Шта је сатира?

Сатира је књижевно дело у коме се оштро осуђују неке негативне појаве у друштву или људски карактери.

ЈЕЗИК, КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА

1. Наведи променљиве врсте речи.

Променљиве врсте речи су: именице, заменице, придеви, бројеви и глаголи.

2. Наброј непроменљиве врсте речи.

Непроменљиве врсте речи су: прилози, предлози, везници, узвици и речце.

3. Шта је деклинација?

Деклинација је промена речи по падежима. По падежима се мењају: именице, заменице, придеви и бројеви (**именске речи**).

4. Наброј врсте именица према значењу.

Врсте именица према значењу су:

- властите:.....Петар, Србија, Фрушка Гора...
- заједничке:...књига, школа, столица...
- збирне:.....деца, цвеће, пилад, пруће...
- градивне:.....шећер, бетон, злато...
- мисаоне:.....срећа, туга, радост....
- бројне:.....двојица, петина, петица...
- глаголске:....певање, спавање, веридба...

5. Које граматичке категорије имају именице?

Именице имају:

- род (мушки, женски и средњи)
- број (једнина и множина)
- падеж

6. Наброј врсте придева према значењу.

Врсте придева су:

- описни:.....леп, жут, паметан...
- присвојни:....школски, дечји, Анин, Милошев...
- градивни:.....шећерни, чоколадни, сребрни...
- месни:.....горњи, доњи, леви, северни...
- временски:....дневни, јучерашњи, летњи...

7. Шта је компарација придева?

Компарација је поређење придева. Полази се од **основног** степена придева, а компарација има два степена.

- **основни** степен: црвен, млад, леп
- 1. степен компарације - **компаратив**: црвенији, млађи, лепши
- 2. степен компарације - **суперлатив**: најцрвенији, најмлађи, најлепши

8. Како се пише префикс нај у суперлативу?

Префикс **нај** пише се састављено у суперлативу (најбољи, најдражи, најслађи...)

9. Које врсте речи замењују заменице?

Заменице замењују именице и придеве, па се због тога деле на **именичке** и **придевске** заменице.

10. Како се деле именичке заменице?

Именичке заменице се деле на **личне** (имају лица) и **неличне** (немају лица).

11. Наброј личне заменице.

Личне заменице су:	<u>једнина</u>	<u>множина</u>
1. лице.....	ја	ми
2. лице.....	ти	ви
3. лице.....	он, она, оно	они, оне, она

*- лична повратна заменица за свако лице - **себе (се)**

12. Наброј неличне именичке заменице.

Неличне именичке заменице су

- упитно-односне:.....ко, шта
- неодређене:.....неко, нешто
- одричне:.....нико, ништа
- опште:.....свако, свашта

13. Наведи врсте придевских заменица.

Придевске заменице су:

- упитно-односне:.....који, чији, какав, колики...
- неодређене:.....некакав, нечији....
- одричне:.....никакав, ничији...
- опште:.....свакакав, свачији, ма какав, било какав, какав год...
- присвојне:.....мој, твој, његов, наш, ваш, њихов...

* - присвојна за свако лице - **свој**

- показне:.....овај, тај, онај
овакав, такав, онакав
оволики, толики, онолики

14. Како се деле бројеви?

Бројеви могу бити:

1. **главни**

основни: један, два три...

збирни: двоје, троје четворо...

2 **редни**: први, други, трећи...

15. Шта су бројне именице?

Бројне именице су по облику (форми) именице, а по суштини бројеви: двојица, тројица, тројка, трећина...

16. Који глаголи су прелазни?

Прелазни глаголи су сви глаголи који траже објекат и могу да одговоре на питање **кога, шта**: гледати (кога, шта - сестру, филм), писати, сањати, возити...

17. Које глаголи су непрелазни?

Непрелазни глаголи не траже објекат и не одговарају на питање **кога, шта**: седети, спавати, ходати...

18. Који глаголи су повратни?

Повратни глаголи садрже личну повратну заменицу за свако лице **себе (се)**: купати се, договорити се, смејати се...

19. Која стања имају глаголи?

Глаголи имају два стања: - активно: Ана је написала песму.
  - пасивно: Песма је написана.

20. Који глаголски облици исказују прошлост?

Прошлост исказују четири глаголска облика:

- аорист.....Ја урадох домаћи.
- перфекат... ..Ја сам урадио домаћи.
- имперфекат.....Ја писах домаћи.
- плусквамперфекат.....Ја сам био писао домаћи.

21. Шта је инфинитив?

Инфинитив је основни глаголски облик. Нема лица, само казује да се нека радња врши: певати, рећи, јести...

22. Шта су прилози?

Прилози су **непроменљиве** речи које стоје поред глагола и односе се на њих: Брзо сам стигао. Рано сам дошао. Много учим. Скренуо сам лево.

23. Шта су узвици?

Узвици су **непроменљиве** речи које се користе у јаким емоционалним стањима: јој, ух, хеј, трас, их, пис...

24. Шта су везници?

Везници су **непроменљиве** речи које повезују две прости реченице у сложеној, или реченичне чланове у простој реченици: Стигао сам кући, па сам позвао друга и сео да се одморим. Доћи ћу у суботу или недељу.

Напомене:

а) Питања су сачињена на основу званичног наставног плана и програма и уџбеника за овај предмет (Српски језик и књижевност за II разред средње школе, Љиљана Николић, Босиљка Милић, Завод за уџбенике, Београд, 2009) и основа су за консултативну наставу и припрему за полагање предметног испита.

б) Испитни тест се сачињава на основу наведених питања из наведеног списка. Испитни тест садржи одређени број затворених питања (са понуђеним одговорима) и одређени број отворених питања (са дописивањем одговора).

в) На испитном тесту се могу добити мање прелазне оцене (2 или 3) док је за веће оцене потребно проучити предметну литературу и усмено одговорати. За позитивну оцену ученик треба тачно да одговори на 2/3 постављених питања на тесту.

г) Ученик који је незадовољан добијеном оценом или ученик који жели већу оцену, може одмах приступити усменом полагању испита, с тим да не може добити мању оцену од оне коју је добио на тесту.

Предметни наставник

Биљана Гајић

zogaj@ptt.rs